

en anden Præst, som dertil maatte være villig, at holde en Tale. Derpaa svarede Ministeriet under 14de Februar d. N., at Sognepræsten kunde man ikke tvinge til, at holde en Tale, og en anden Præst vilde man ikke tillade det, naar Sognepræsten ikke vilde give Samtykke dertil; de maatte derfor nøies med at synge nogle Psalmer, som kunde være passende, naar en af Skolelærerne vilde lede Sangen. Saaledes hænger Sagen sammen fra først til sidst. Den har nu staaet paa i 2 Aar, saa at den er langtrukken nok, og naar man seer hen til, hvorledes der hele Landet rundt lige efter Krigen blev ophængt Mindetavler, og man veed, at der hver Ugedag rundtom i Landets Kirker bliver ophængt smaa Mindetavler, som Befolkningen paa egen Haand — jeg troer, uden at spørge enten Biskop, Provst eller Præst — ophænger til Minde om sine Afdøde, og naar man ovenikjøbet veed, at de endog paa Alteret sætte X's med Inscriptioner og Vaabenkjold — jeg troer heller ikke, at man dertil behøver Biskoppens eller Provstens Tilladelse — saa har det været underligt at see, at Præsten først nægtede Tilladelse til at ophænge denne Mindetavle, og at siden efter Ministeriet ikke kunde gjøre Sognet den Villighed at lade Tavlen blive ophængt med Høitidelighed, saaledes som skeet er i andre Kirker. I denne Henseende er det, jeg synes, at den høitagtede Minister i de Udtalelser, vi have hørt af ham, er i nogen Modstrid med, jeg vil ikke sige sig selv, men med Forholdet. Saaledes som jeg har opfattet denne Sag, staaer det nemlig for mig saaledes, at naaget Biskop Martensen urgerer, at han i sit Stift har Ret til, hvad han baade ligeoverfor de bornholmske og andre Forhold har udtalt, at give Sognepræsten Tilladelse til Kirkens Benyttelse, saa at der altsaa, som den høitagtede Minister sagde, af Kirkestyrelsen er overdraget ham en saadan Magt til ubelukkende at have Ret til at give Tilladelse til Kirkens Benyttelse, saa have paa den anden Side Biskop Martensen og Ministeriet ikke formeent at kunne give denne Tilladelse til at benytte Kirken uden Sognepræstens Samtykke; men saa ligger jo dog i sidste Instants Magten hos Sognepræsten, naar Ingen kan give Tilladelsen til Kirkens Benyttelse, medmindre Sognepræsten

indvilger deri. Jeg veed ikke, hvorledes Kirkestyrelsen da i sidste Instants bliver den bestemmende, og hvorledes Biskop Martensen af Kirkestyrelsen kan have faaet overdraget en Myndighed, som han ikke tør benytte, saasnart Sognepræsten modsætter sig den; deri ligger en Modsigelse, som jeg ikke kan faae hævet ad den almindelige Tænkningssvei. Det forekommer mig ogsaa, at en almindelig Bestemmelse ikke vel kan være udgaaet fra Kirkestyrelsen i dette Forhold, idet der, saavidt mig bekjendt, kun er to Stifter her i Landet nemlig Aarhus og Sjællands Stift, hvor Biskopperne insistere paa at have denne Ret til at meddele Tilladelse til at bruge Sognekirken, naar Sognepræsten selv ønsker at bruge den udenfor den ordinaire Tid; de andre Biskopper insistere ikke paa at have en saadan Ret, og navnlig er det blevet mig bekjendt ved en privat Samtale med den forrige Kultusminister, at han paa ingen mulig Maade insistere paa en saadan Ret, men tvertimod anfaae det for uberettiget, naar nogen Biskop vilde insistere derpaa. Jeg fremdrager dette, fordi jeg ikke tvivler paa, at denne høierverdige Geistlige ganske vist vil stadfæste denne Ytring, hvis den kommer til hans Kundskab, saa at det altsaa slet ikke er upassende at fremsøre den, naaget det ganske vist var en privat Ytring. Det forekommer mig ogsaa, at den høitærede Minister gjorde sig skyldig i en Modsigelse, naar han paa den ene Side sagde, at Tilladelsen til at benytte Sognekirken af Kirkestyrelsen er overdraget til Biskopperne, og paa den anden Side, at den Bemyndigelse, vi begjære, ikke kan gives ad administrativ Vei. Jeg vil imidlertid ogsaa ønske, at det ikke maa blive ad administrativ Vei, at en saadan Bemyndigelse bliver given; jeg vilde ønske, at det kunde stee ad Lovgivningsveien, og det jo før jo hellere. Der har rundt omkring paa Landet begyndt at røre sig et Liv i Forsamlingerne, og vi vide fra Begyndelsen af, hvorledes Forsamlingslivet stillede sig i Opposition til Gudstjenesten og til Menighedsforsamlingerne, navnlig hvor der var mindre gode Præster tilstede fra Geistlighedens Side. Det vilde være meget uheldigt, dersom der kom en stærk Modstand fra